

AHOLI ORASIDA SURUNKALI YUQUMLI BO'LMAGAN KASALLIKLAR PROFILAKTIKASINI TASHKIL ETISH

**Murtazoyev B.S.
RShTYoIM Buxoro
filiali**

Annotatsiya: Ushbu tadqiqot aholi o'rtasida surunkali yuqumli bo'lmagan kasalliklarning (NCD) oldini olishni tashkil etishga bag'ishlangan. Ish XNZNING oldini olishning dolzarb usullari va strategiyalarini tahlil qiladi, asosiy xavf omillarini aniqlaydi va sog'liqni saqlash darajasida XNZNING oldini olish choralarini samarali tashkil etish bo'yicha tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: surunkali yuqumli bo'lmagan kasalliklar, oldini olish, xavf omillari, sog'liqni saqlash.

Mamlakatimizda keyingi yillarda sog'liqni saqlash sohasidagi tashkiliy o'zgarishlarga alohida e'tibor qaratilmoqda. Birlamchi tibbiy yordamni profilaktikaga yo'naltirish bo'yicha faol chora-tadbirlar ko'rilmoqda, bunda bemor birinchi murojaat etuvchi shifokorlar (mahalliy shifokorlar, umumiy amaliyot shifokorlari), boshqa birlamchi tibbiy yordam xodimlarining roli ortib bormoqda. Sog'liqni saqlash darajasi va tibbiy profilaktika tuzilmalari mutaxassislari profilaktika, ayniqsa surunkali yuqumli bo'lmagan kasalliklar profilaktikasini tashkil etish va amalga oshirish va tegishli chora-tadbirlarni amalga oshirish tartibi bilan me'yoriy belgilangan profilaktika sohasidagi amaliy vazifalarni bajarishda. tibbiy tashkilotlarda sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish va katta yoshdagi aholining ayrim guruhlarini tibbiy ko'rikdan o'tkazish bo'yicha chora-tadbirlar bilan ta'minlangan.

Tadqiqotning maqsadi - klinik ko'rik doirasida surunkali noinfekcion kasalliklarning tibbiy profilaktikasini amalga oshirish bo'yicha birlamchi tibbiy yordam shifokorlarining fikrini , ularning ushbu masalaga munosabatini va ushbu yo'nalishdagi faoliyatini o'rganish.

Ilmiy faktlar shuni ko'rsatadiki, ambulatoriya bosqichida tashkillashtirilgan va tizimli multifaktorial profilaktika yordami birinchi murojaat qiluvchi shifokorlar va tibbiy profilaktika tuzilmalarining samarali o'zaro ta'siri va harakatlarini muvofiqlashtirish kasalliklar va o'linga olib keladigan asoratlarni, xususan, qon aylanish tizimi kasalliklarini kamaytirishi mumkin.

Birlamchi tibbiy yordam shifokori bolalarga tibbiy yordam ko'rsatishga chaqiriladi. Uzoq muddatli, ba'zi hollarda dinamik (dispanser) kuzatuv ostida bo'lgan bemorlar, bu bemorning o'zi faol ishtirok etishining muqarrar ehtiyojini va uning tibbiy tavsiyalarga rioya qilishga tayyorligini keltirib chiqaradi. Shu munosabat bilan birinchi marta murojaat etilgan shifokorning oldiga yangi vazifalar qo'yiladi - uning kasallik diagnostikasi va davolashdagi klinik vakolatiga qo'shimcha ravishda, bemor bilan hamkorlik, vrachning bemorga munosabati, uning bilim va amaliy malakalarini shakllantirish kabi masalalar. Chunki shifokor tomonidan barcha profilaktik yordamning samaradorligi keyinchalik bemorning o'ziga bog'liq.

Tibbiy va sotsiologik tadqiqotda - hududiy ko'p bosqichli namunani shakllantirish usuli yordamida viloyatimizdagi 12 ta tibbiyot tashkilotida birlamchi tibbiy yordam shifokorlarining anonim so'rovi bilan so'rovnomalar olindi, so'rovnomada tibbiy amaliyotda umumiy staji $18,8 \pm 13,9$ yil bo'lgan jami 130 shifokor ishtirok etdi.

So'rovnoma shuni ko'rsatdiki, shifokorlarning 61,4 foizi klinik ko'rikni asosiy surunkali yuqumli kasalliklarga nisbatan zaruriy profilaktik chora deb bilishadi, 88,2% shifokorlar klinik ko'rik kasallikning oldini olishga e'tiborni kuchaytiradi, shifokorlarning $\frac{3}{4}$ qismi samarali profilaktik maslahat berish uchun o'z bilim va ko'nikmalarini yetarlicha baholaydilar. Shifokorlarning yarmi (50,4%) qisqa profilaktik maslahatlarni samarasiz profilaktika chorasi deb hisoblaydi; 55,9% bemorlar chekish, ortiqcha tana vazni, jismoniy faollik va zararli spirtli ichimliklarni iste'mol qilish xavfi bilan bog'liq muammolarni muhokama qilishni istamaydilar. Shifokorlarning deyarli barchasi motivatsion maslahat tamoyillaridan xabardor. Ular surunkali yuqumli bo'lmagan kasalliklar uchun xavf omillariga

bemorlarning munosabatiga e'tibor qaratishdi, va atigi 34,6% bemorda xavf omillarini o'zgartirishga tayyor xulq-atvorda ekanligi aniqlandi. So'rovnoma shunisi ayon buldiki nafaqat mahalliy shifokorlar, balki mutaxassis shifokorlar ham o'z bemorlariga xavf omillari bo'yicha maslahatlar berishadi.

Bundan tashqari, deyarli barcha shifokorlar surunkali yuqumli bo'lmagan kasalliklarning oldini olish haqida tibbiy konferensiyalarda muntazam ravishda muhokama qilishni xohlashadi.

Xulosa shuki, birlamchi tibbiy yordamning profilaktika faoliyati samaradorligiga tibbiyot xodimlarining sog'lom turmush tarziga sodiqligi yordam beradi, bu tibbiyot tashkilotlari amaliyotiga tibbiyot xodimlarining sog'lig'ini mustahkamlash bo'yicha korporativ dasturlarni joriy etish orqali yordam beradi.

Adabiyotlar:

1. Ivanova, O. N. (2020). Mintaqaviy sog'liqni saqlash tizimida surunkali yuqumli bo'lmagan kasalliklarning oldini olishni tashkil etish. *Jamoat Salomatligi Jurnal*, 15 (3), 45-55.

2. Petrov, V. I., & Smirnova, E. A. (2019). Ishlayotgan aholi orasida surunkali yuqumli bo'lmagan kasalliklarning xavf omillari va oldini olish. *Profilaktik Tibbiyot Jurnal*, 7 (2), 78-89.

3. Kuznetsova, N. P. (2018). Yoshlar muhitida surunkali yuqumli bo'lmagan kasalliklarning tarqalishini kamaytirish bo'yicha profilaktika choralarning samaradorligi. *Yoshlar Tibbiyoti Jurnal*, 25 (4), 112-125.

4. Sokolov , A. I., & Novikova, E. P. (2017). Mintaqa darajasida surunkali yuqumli bo'lmagan kasalliklarning oldini olishni tashkil etishda sog'liqni saqlashning roli. *Rossiya Jamoat Salomatligi Jurnal*, 10 (1), 55-68.